

d. 2009-02-06

Bidragsmottagare		Organisationsnummer	TU	KUR 2006/8551:
Malmö stadsbibliotek		212000-1124		
Adress		Uppgiftslämnare		
		Göran Schmitz		
Postnummer	Ort			
20581	Malmö			
Telefonnummer	Mobil	Fax		
040-6608500	0709-903931			
E-post	Ev. webbadress			
goran.schmitz@malmo.se	http://www.malmo.se/bibliotek			

Projektet		Ärendenummer
Projektets namn		KUR 2006/8551
Fjärilar, fantomer och fotboll - ett nytt ljus på faktaboken (delprojekt i LÄS!)		

Förslag till rubriker i redovisningen

Övergripande mål

- Att väcka läslust genom faktaböcker.
- Att lyfta fram Sveriges faktaböcker och dess författare
- Att under höstterminen 2007 nå ut till alla elever i årskurs fem i stadsdelarna Centrum, Södra Innerstaden och Husie. Hösten 2008 görs en liknande satsning i stadsdelarna Limhamn-Bunkeflo och Rosengård.
- Att inspirera pedagoger till att använda faktaboken som komplement till läroboken.
- Att uppmana Malmös barnbibliotekarier att exponera faktaböckerna tydligare i biblioteksrummet och i bokpratssammanhang.

Huvudsaklig målgrupp

Alla barn i årskurs fem i stadsdelarna Centrum, Södra Innerstaden och Husie under hösten 2007 och Limhamn-Bunkeflo och Rosengård under hösten 2008.

Metoden som utvecklas

Vårt övergripande mål har varit att väcka läslust genom faktaböcker, genom att lyfta fram dessa och medvetandegöra pedagoger och bibliotekarier om att det är en minst lika bra form att skapa läslust på som skönlitteratur.

Andra delen i att väcka lästlust har varit att eleverna få träffa en faktaboksförfattare. Detta i sig är ju en väl beprövad metod för att skapa läslust. Det nya i vårt projekt är att vi har förlagt författarbesöket på en annan plats än i skolan, en plats som har varit kopplad till författarens ämne. Då har det blivit en helhetsupplevelse för barnen. De har fått se en ny bit av Malmö och genom att förlägga besöket till ett annat fysiskt rum än klassrummet stimuleras deras nyfikenhet dels på författaren, dels på ämnet och även platsen de besöker.

Rapporter, forskningsresultat etc. som påverkat projektet

Konferensen Litteralund i september 2006 hade faktaboken som tema. Där lyssnade Hanna Sjöberg och Görel Reimer på författaren Dan Höjer. Han beskrev barnfaktabokens status i Sverige, sammanfattat i följande punkter:

- Faktaböcker för barn har lägre status än skönlitteratur. Endast tre Augustpris-nomineringar av flera hundra har varit faktaböcker. De senaste åren har faktaboksutgivningen minskat.
- Faktaboksförfattare syns inte i offentligheten på samma sätt som skönlitterära författare.
- Faktaböcker når andra läsare. Fler pojkar läser faktaböcker.

Höjers seminarium var mycket inspirerande, och där uppstod vår projektidé.

Beskriv kort vad som gjorts

Projektet Fjärilar, fantomer, fotboll har utgjorts av tre delar/aktiviteter:

1. En inspirationsdag kring faktaboken för målgruppen lärare och skolbibliotekspersonal i årskurs fem i ovan nämnda stadsdelar.
2. Författarbesök med faktaboksförfattare i annan miljö än klassrummets för samtliga deltagande barn.
3. Digital produktion eller annan egen produktion som eleverna gör utifrån faktaböcker och författarbesök.

Beskriv resultat 2007

Följande 22 skolor inbjöds till projektet under 2007:

Bäckagårdsskolan, Husieskolan, Højaskolan, Jägersroskolan, Videdalsskolan, Videdals privata skolor, Al Salamah, Runstykets förskola och skola AB, Ögårdsskolan, Montessorigrundskolan Maria, Johannesskolan, Magistratsskolan, Monbijouskolan, Rörsjöskolan, Västra skolan, Österportsskolan, Vittra Västra hamnen, Möllevångsskolan, Nya Stenkulaskolan, Sofielundsskolan, Sorgenfriskolan och Kastanjeskolan.

Del 1.

Först ut var inspirationsdagen för lärare och skolbibliotekspersonal 16 augusti 2007. Ca 60 personer deltog. Alla skolor var representerade utom friskolan Vittra och Österportsskolan. Vittra fick vi ingen kontakt med och Österportsskolan ansågs sig inte ha fått informationen. Då hade vi förutom att skicka ut informationen vid två tillfällen även pratat personligen med rektorn.

Del 2.

De författare som anlätades till författarbesöken var Dan Höjer som framträdde i fängelsetornet på Malmöhus, Marie Rådbo som var på skolorna och barnen fick även ett besök på Tycho Braheobservatoriet i anslutning till besöket, Jonathan Lindström var även han ute på skolorna och Pelle Eckermann på Teknik- och sjöfartsmuseet.

Under 2007 var det 40 klasser som blev inbjudna, varav 38 som tackade ja till besöket. Vittra, som under hela projektet var onåbara deltog ej och även en klass från Sorgenfriskolan uteblev.

Del 3

Det var 12 klasser som gjorde en egen produktion av vad de upplevt under terminen

2008

Följande 17 skolor inbjöds till projektet under 2008:

Bergaskolan, Djupadalsskolan, Geijersskolan, Karl Johanskolan, Klagshamnsskolan, Linnéskolan, Skolan på Ön, Strandskolan, Sundssbroskolan, Tygelsjöskolan, Ängslättskolan, Ängsdalsskolan, Apelgårdsskolan, Kryddgårdsskolan, Rosengårdsskolan, Värner Rydénsskolan och Örtagårdsskolan.

Del 1

Först ut var inspirationsdagen för lärare och skolbibliotekspersonal 14 augusti 2008. Ca 40 personer kom under dagen. Alla skolor var representerade utom Karl Johanskolan och Apelgårdsskolan. Detta på grund av internat inför höstterminen.

Del 2

De författare som anlätades till författarbesöken var Sassa Buregren på stadshuset, Elin Lindell och Lisa Bjarbo ute i klassrummen tillsammans med BRIS, Mattias Danielsson på Rådhuset, Håkan Borgström på Malmö stadsbibliotek. Egentligen var det meningen att hans framträdande skulle vara på Hyllie vattentorn. I sista sekunden var de tvungna att avboka, då det förekom grävarbeten utanför. De fick helt enkelt inte ta emot allmänheten. Detta var förstås synd, men eftersom Malmö stadsbibliotek har ett avancerat återlämningssystem som barnen blev visade så fick barnen ett mervärde av besöket ändå. Vi hade också anlitat Johan Althoff och han skulle vara på Sydsvenskan. Han var dock tvungen att ställa in pga sjukdom.

Under 2008 var det 30 klasser som blev inbjudna och alla tackade ja till författarbesöket

Del 3

Det var fem-sju klasser som påbörjade wikiskrivandet under 2008, men vi hoppas på att introduceringen av wiki kommer att ge större avtryck i framtiden. Vi ser denna del som en början och vi vill arbeta långsiktigt.

Reflektera över svårigheter och framgångar

Framgångar: Författarbesöken i annan miljö än skolans har varit en stor framgång. Barnen har fått en upplevelse utöver det vanliga och en ny bild av såväl biblioteket, en för dem tidigare okänd Malmömiljö och hur en författare kan arbeta. Att så många barn har fått möta en författare är i sig en framgång, då författarbesök är dyra och långt ifrån alla elever får den möjligheten under sin skoltid. I det personliga mötet med författaren ges en unik möjlighet att inspireras till läsning och eget skrivande. De ämnen vi har valt har också fått nytt fokus, vilket i sig bidragit till ett ökat intresse, som i flera fall lett vidare till fortsatt forskning tillbaka i klassrummet. Många av de deltagande pedagogerna vittnar också om ett nyväckt intresse för faktaböcker från elevernas sida som de direkt kopplar till klassens medverkan i projektet. De uttrycker också en ny insikt för egen del om värdet av faktaböcker som en ingång till läsning, och flera av dem skriver i sina utvärderingar att de i framtiden kommer att arbeta mer aktivt med faktaböcker och inte slentrianmässigt alltid fokusera på skönlitteratur.

Att utbilda den vuxna målgruppen har också varit givande och fortbildningen för lärare och skolbibliotekspersonal har varit mycket uppskattad. Att ha ett tredelat koncept har också underlättat i planeringen av ett så pass stort projekt. Projektet har pågått under en termin och det har fungerat bra trots omfattningen och det stora antalet medverkande klasser.

Även för de författare som deltagit har projektet varit mycket lyckat. Deras författarskap har uppmärksammats i ett nytt sammanhang och alla har hyllat projektet och hoppas på en fortsättning. De har bjudit på sig själva och bidragit till otroligt dynamiska möten där ämnet är lika viktigt som själva författarskapet.

Svårigheter: Att utbilda och stötta lärare i att göra en digital produktion tillsammans med sina elever visade sig vara svårare än vi hade räknat med. Målgruppen har varit stor med ett femtiotal deltagande pedagoger per termin. Vi har haft möjlighet att under några timmar presentera en metod (dels digitalt berättande, dels att skapa wiki) för lärarna och skolbibliotekspersonalen. De mest nyfikna och mest väl bevandrade lärarna inom digital teknik har utan större svårigheter kunnat skapa digitalt tillsammans med sina elever. Huvuddelen av lärarna hade dock inte tillräckliga baskunskaper för att lätt och snabbt kunna börja arbeta med nya digitala verktyg. Där hade det behövts mer stöd från vår sida, något som var för resurskrävande för att vi skulle kunna hantera det. Vi valde istället att lägga resurserna på information kring faktaboken och framförallt på författarbesöken som faktiskt var riktade direkt till barnen. Detta har tyvärr inneburit att de digitala produktionerna inte blivit så många som vi räknat med. Kanske har vi varit för tidigt ute, men vi hoppas ändå ha givit lärarna ett första smakprov på hur man kan jobba digitalt även med grundskoleelever.

Möjligheter till delaktighet och/eller eget skapande för målgrupperna

Höstterminen 2007

Åtta av de klasser som fick träffa författaren Dan Höjer skrev tillsammans boken "Malmö spökfaktaguide". De studerade en plats i Malmö, skrev en faktaruta om dess historia och därefter en spökhistoria som utspelade sig på den aktuella platsen. Boken trycktes i 300 exemplar. Barnen gjorde sina egna illustrationer. Omslagsbild gjordes av illustratören Mats Molund och förordet skrevs av Dan Höjer.

I Husie stadsdel gjordes följande i de medverkande klasserna:

- Affischer med fakta om rymden inspirerade av författarbesöket med Marie Rådbo.
- En fotofaktabok om hur en dator ser ut inuti efter inspiration av Pelle Eckerman och besöket på Teknikens och Sjöfartens hus på Malmö museer.
- En skärgård i papper-maché.

- En klass fick välja helt fritt vad de ville göra och hur. Några hade valt att göra modeller, andra uttryckte sig i skriftlig form. Ämnena varierade från vulkaner, fotbollshistoria och Homer Simpsons hjärna till information om Rosa bandet och cancerforskningen.

Höstterminen 2008

Idén denna termin var att skapa en Malmöwiki, där alla deltagande klasser skulle skriva. Några klasser gjorde det, medan några klasser valde att göra en helt egen wiki. Trots det förhållandevis låga deltagandet var tanken god, och alla lärare som medverkade i projektet har nu fått upp ögonen för ett nytt pedagogiskt verktyg. För att se vår wiki gå in på: www.faktaboken.wikispaces.com

Några lärare gick en mer fördjupande kurs i wiki-skapande, vilket också visar på att intresset har väckts. Här är några påbörjade:

<http://temakarlekht2008.wikispaces.com/>

<http://varnerryden5a.wikispaces.com/>

30 elever fick dessutom ett unikt studiebesök på Sydsvenskans redaktion, där de fick en rundvandring och en inblick i det redaktionella arbetet. Därefter skrev de egna recensioner på faktaboksrecensioner, varav tre publicerades i papperstidningen den 4 december 2008. Övriga blev publicerade på Sydsvenskans webb. Se här:

<http://www.sydsvenskan.se/postis/debatter.php?subject=2&PHPSESSID=05b0faf160e16960a994357dc3606bd5>

Samverkanspartners/projektorganisation

Höstterminen 2007

Malmö museer, Tycho Brahe-observatoriet i Oxie, Författarcentrum Syd.

Höstterminen 2008

Stadshuset, Malmö rådhus, Kulturbussarna (Kulturkansliet, Malmö), Sydsvenska dagbladet.

Beskriv hur projektet lever vidare efter projektets slut (*långsiktigheten*)

Pedagogiska centralen kommer att hålla frågan om faktaböcker som läslustskapare levande genom återkommande diskussionsforum för skolbiblioteken. En sådan halvdag har redan arrangerats.

För folkbiblioteken finns nu en medveten grupp barnbibliotekarier som lyfter faktaboken i sitt dagliga arbete dels genom exponering dels genom bokprat.

Wikin har många lärare fått upp ögonen för. Att arbeta med wiki som ett pedagogiskt verktyg och låta barnen själva skriva i en sådan kommer att öka genom att vårt projekt. Att skriva sig till läslust har varit ursprungstanken med denna introduktion.

I vår utvärdering så hörs enade röster från lärarna att de kommer att låta barnen låna faktaböcker i högre utsträckning än tidigare pga att de deltagit i vårt projekt. På lång sikt kan man hoppas att detta gynnar de mest ovilliga läsarna.

Under våren 2009 kommer också en skriftlig rapport om LÄSI-projektet att färdigställas, där delprojektet Fjärilar, fantomer och fotboll utgör en viktig del. Denna skrift kommer att spridas till alla Skånes folkbibliotek, alla Sveriges länsbibliotek samt övriga viktiga intressenter för läsfrågor.

Hur sprids kunskaper om projektet (*massmedier, publikationer, seminarier, studiedagar*)

2007

Inspirationsdag för inbjudna lärare och skolbibliotekarier. Program med författarna Jonathan Lindström och Dan Höjer, litteraturpedagog Karna Nyström och mediepedagog Ina Alm, samt diskussionsgrupper med föredragshållarna kring faktaboken som läslust och komplement till läroboken, 16 augusti 2007

Presentation av projektet på Bok- och biblioteksmässan i seminarieform, 21 september 2007

2008

Inspirationsdag för inbjudna lärare och skolbibliotekarier. Program med författaren Sassa Buregren, Monika Johansson, adjunkt på BHS om "Barns läsning av facktexter" och Dan Åkerlund adjunkt vid Karlstad universitet i medie- och kommunikationsvetenskap och författare till boken "Publicistiska arbetssätt i skolan föreläste om Wikis samt workshop i wikis med Emelie Ljungberg och Ellen Follin, 14 augusti

Presentation av projektet för Halmstads stadsbiblioteks personal för barn och unga, 20 februari 2008

Presentation av projektet på Skolforum i Älvsjö 28 oktober 2008.

Presentation av projektet för samtliga skolbibliotekarier i grannkommunen Vellinge 26 november 2008.

Massmedier

"Och här svävar femmorna ut i sitt rymdäventyr" ur Husiedialogen julinumret 2007

"Spöken och äckligheter när faktaboken står i centrum", ur Sydsvenskan, 8 september 2007

Punkt se 20 september 2007

"Nu vill barnen få bestämma" ur Sydsvenskan 16 oktober 2008

Faktaboksrecensioner av barn i Sydsvenskan 4 december

Om Malmö spökfaktaguides boksläpp, reportage av Radio Malmöhus 21 maj

Om Malmö spökfaktaguide boksläpp ur Sydsvenskan 22 maj 2008

Övriga frågor

Kulturrådet har i uppdrag att redovisa insatser för följande områden: Barn och unga, etnisk och kulturell mångfald, jämställdhet mellan könen och tillgänglighet för personer med funktionshinder. Om ni genomfört insatser inom dessa områden ber vi er redogöra kort för detta nedan:

Ev. övriga upplysningar